

ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΤΜΗΜΑ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ : ΜΑΡΙΑ ΒΑΛΑΝΤΑΣΗ ΚΑΝΕΛΛΟΥ

ΑΜ : Ξ2017060

*Μετάφραση στα Αγγλικά και σχολιασμός μέρος του κεφαλαίου
τέσσερα (4) της διδακτορικής διατριβής του Παναγιώτη Αθανασούλη
«Δικαιώματα Παιδιών στην Έννομη Τάξη»*

Επιτροπή Εποπτείας:

Σωτήριος Λίβας, Αναπληρωτής Καθηγητής

Ιωάννης Καρράς, Επίκουρος Καθηγητής

Κέρκυρα, 2020

*Μετάφραση στα Αγγλικά και
σχολιασμός μέρος
του κεφαλαίου
τέσσερα (4) της
διδασκαλικής διατριβής του
Παναγιώτη
Αθανασούλη
«Δικαιώματα Παιδιών
στην Έννομη Τάξη»*

Δήλωση περί μη λογοκλοπής

Δηλώνω ότι είμαι η συγγραφέας της παρούσας πτυχιακής εργασίας, που συντάχθηκε στα πλαίσια της φοίτησής μου στο Τμήμα Ξένων Γλωσσών Μετάφρασης και Διερμηνείας. Η εργασία δεν αποτελεί αντιγραφή ούτε προέρχεται από ανάθεση σε τρίτους. Οι πηγές που χρησιμοποιήθηκαν αναφέρονται σαφώς στη βιβλιογραφία και στο κείμενο ενώ κάθε εξωτερική βοήθεια, αν υπήρξε, αναγνωρίζεται ρητά.

Πίνακας περιεχομένων

Πρόλογος	6
Ευχαριστίες	7
Ενότητα 1^η	8
Κύριο Σώμα – Μετάφρασμα	8
 Ενότητα 2^η	
Πρωτότυπο Κείμενο	16
 Ενότητα 3^η	
Σχολιασμός	25
 Επίλογος	32
Βιβλιογραφία	33

Πρόλογος

Η παρούσα πτυχιακή εργασία συνίσταται τόσο από τη μετάφραση στα αγγλικά, ενός μέρους του Κεφαλαίου τέσσερα (4) της διδακτορικής διατριβής του Παναγιώτη Αθανασούλη, η οποία είχε θέμα τα δικαιώματα των παιδιών στην έννομη τάξη όσο και από τον σχολιασμό της μεθοδολογίας που ακολούθησα για την εκπόνησή της.

Για την εκπόνηση της πτυχιακής εργασίας αναζήτησα κυρίως νομικούς όρους από βάσεις δεδομένων ορολογίας όπως το IATE και το GLOSBE, αλλά εξίσου σημαντική ήταν και η αναζήτηση σε έντυπη βιβλιογραφία, όπως για παράδειγμα το ΑΓΓΛΟ-ΕΛΛΗΝΙΚΟ / ΕΛΛΗΝΟ-ΑΓΓΛΙΚΟ ΛΕΞΙΚΟ ΝΟΜΙΚΩΝ ΟΡΩΝ των Μπαλογιάννη Ε., Σταμέλου Χ. και Χατζημανώλη Δ.

Η πτυχιακή αυτή είχε για εμένα εξαιρετικό ενδιαφέρον καθώς μέσω της έρευνας των ως άνω όρων που διεξήγα κατάφερα να αποκτήσω σημαντικές γνώσεις όσον αφορά στην νομική ορολογία τόσο του Ελληνικού όσο και του αγγλικού δικαίου.

Με την εκπόνηση αυτής της πτυχιακής εργασίας ολοκληρώνεται ένα από τα σημαντικότερα ταξίδια της ζωής μου, το πρώτο στάδιο της ακαδημαϊκής μου κατάρτισης στο Τμήμα Ξένων Γλωσσών Μετάφρασης και Διερμηνείας, και χαράζεται η σταδιοδρομία για την μετέπειτα πορεία μου στον συγκεκριμένο κλάδο.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Για την εκπόνηση και ολοκλήρωση της πτυχιακής εργασίας μου και την συνολική πορεία μου στο Τμήμα Ξένων Γλωσσών Μετάφρασης και Διερμηνείας θα ήθελα καταρχήν να ευχαριστήσω τους επιβλέποντες καθηγητές μου.

Ως εκ τούτου, ευχαριστώ θερμά τον κύριο Σωτήριο Λίβα, ο οποίος δέχτηκε χωρίς δεύτερη σκέψη να συνεργαστεί μαζί μου στην εκπόνηση της πτυχιακής εργασίας και ήταν πάντα διαθέσιμος να μου καλύψει οποιαδήποτε απορία, από την πλέον σημαντική έως την πιο ασήμαντη. Πίστεψε στις δυνατότητές μου και θα θυμάμαι πάντα τις διορθώσεις τους ως μια πολύτιμη τροφή για σκέψη σε επόμενες εργασίες. Ο κύριος Λίβας από το δεύτερο έτος των ακαδημαϊκών σπουδών υπήρξε δίπλα μου στηρίζοντάς με μέχρι και την τελευταία μέρα των σπουδών μου. Οι συμβουλές του και η καθοδήγηση του όσον αφορά την επιστήμη της μετάφρασης ήταν σημαντικές και τολμώ να πω ότι ακόμα και στην τελευταία εργασία που εκπονώ ως προπτυχιακή φοιτήτρια, ο κ. Λίβας «έβαλε το λιθαράκι του» ώστε να αγαπήσω ακόμα πιο πολύ αυτόν τον κλάδο και να εδραιωθώ σε αυτόν.

Σημαντική ήταν επίσης η συμβολή της κύριου Ιωάννη Καρρά με τον οποίον είχαμε μία άψογη συνεργασία. Με εμπιστεύτηκε από την αρχή και όπως ο κ. Λίβας, έτσι και ο κ. Καρράς, χωρίς δεύτερη σκέψη αποφάσισε να είναι ένας από τους επιβλέποντες.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω τους γονείς μου καθώς χωρίς την αδιάκοπη στήριξή τους δεν θα είχα εκπληρώσει στο βαθμό που θα ήθελα, τους στόχους μου και τις φιλοδοξίες μου. Ήταν δίπλα μου σε κάθε μου παραστράτημα αλλά και επιτυχία και δεν ξέχασαν ποτέ πόσο σημαντική είναι η στήριξη των μεγαλύτερων προς τους νεότερους ώστε να κατακτήσουμε τον κόσμο που έχουμε χτίσει και να κυνηγάμε τα όνειρα μας όσο μεγάλα και αν είναι.

Μετάφρασμα

Chapter four

Rights and developmental obligations to children

Since the introduction of this, we have long referred to the moral status of the child as an element of the genesis of his rights and to the perfect adults' obligations to him. We have also referred to the elements that define him, whether they relate to Rawls's findings on the connection of the natural (rights) with the moral attitudes, or to those (findings) of Piaget's, Kohlberg's, and Marcia's evolutionary psychology. Then, the mental experiment to which we resorted (from the existing creation of a child by ourselves) was invoked, and the position was justified. It was justified that the child has lodged claims against its creator, which arise from the respective perfect obligations of the latter, which obligations have as purpose and limit, his humanization, i.e. his possibility to be able to think and act freely, having incorporated the principles of justice and good.

First of all, the child has put in a claim, according to the term used by Samantha Brennan¹⁶⁹, during his gradual autonomy. This term has the meaning that gradual autonomy means the gradual movement of children from rights, which mainly protect their interests, to rights that protect their choices. After criticizing Neil Mac Cormick and his utilitarian-liberal stance on the issue of rights, according to whom (and the Mill on which she relies), if the real role of rights is to protect the interests of individuals, then the rights, will sometimes protect interests and sometimes choices, we see Brennan's position which is that we should see children as future choice-makers. She, thereby, sees the transition from childhood to adulthood as a gradual transition from a being, who has interests, but not the ability to protect himself, to the being, who is a fully autonomous selector. She regrets to see in her position the disadvantage of assimilating children to animals, since the latter are also beings with interests, but unable to choose correctly for themselves, but she overcomes this barrier, arguing in favor of animal rights since they also want to avoid pain from a hedonistic perspective. She, also, clearly distinguishes children from animals, because in the former - in contrast to the latter - autonomy is an end in itself.

In any case, based on her theory, there is the ethics of care, which is a product of rational thinking, as well as the whole theory of rights. As Barbara Arneil rightly points out, to whom we have already referred, at the core of rights, there is the rationally autonomous individual, with society functioning as a union and the state as the protector of individuals' rights guaranteeing the equality of citizens. According to Arneil, rights theorists did nothing more than surpass the older construction of the liberals regarding children, according to which construction, they transform during their adulthood, from something that "is becoming" to something that "now is". To do this, they simply raised the children more on the ladder of becoming. They said that children "are", they are just, young adults, so the rights that should be given to them will be measured based on the percentage of autonomy that should be given to them. This problem, according to the author, can be solved if we accept that the child is a dependent creature that develops until adulthood. Consequently, using the ethics of care, we can solve some of the difficulties posed by the liberal approach to children's rights. This perspective has the advantage that it holistically sees children, which goes beyond their logical ability. As children, we nominate the beings from infancy to adolescence, and the role of the State goes beyond the education and the provision of social services, in a full-fledged integrated framework of the provision of services, which focuses on the child's need for care and the need of his parents to take care of him. The rights to provision and protection will be expressed more directly as an obligation of care, with the State acting as a force of support in the lives of the parents, rather than as a force of safeguarding them.

The question of whether the State can be sued for granting citizens except for political and social rights has been a subject of debate, as there is the view, to which Arneil refers, that such action is conceivable before a court of competent jurisdiction¹⁷⁰. The controversy has, naturally, been developed according to which, the above position disorient the debate from its natural orientation on social rights, which comes from none other than Parliament, and directs the debate - to be carried out - to an incompetent place, which is the courts. In this case, it would be impossible for the State to claim that it has no obligation to provide a minimum income to families, or that such assistance should be ungranted to specific people to force them to work. The role of the courts in such a case would be to condemn such a position, requiring the State to guarantee a minimum income in which family is unable to secure. Arneil resolves all these issues, referring to O'Neil and its aforementioned theory of imperfect obligations, not necessarily related to rights.

We have already referred to the right-duty relationship that this (right) entails, a relationship that raises the question -since duties exist independently of rights- whether rights pre-exist of duties. In this question, we have already listed the relevant answers of the theorists who have stood up. However, according to Kamm 171, following the two mental experiments that she recommends (the one that the world is inhabited by only one person and respectively, the second one that the criminal whose sentence is to obey at what the first foreigner, who will pass in front of him, will ask), the answer will be given, from a point of view from which we see the genesis of the right-duty: the point of view of the beneficiary or the one (point of view) of the obligor. From the point of view of the beneficiary, the right is what precedes, while, from the point of view of the obligor, it is the duty. In any case, referring to all the positions that have been developed in this regard, it concludes in some way that: a) the force of certain rights is stronger than the interests that these rights protect because the right contains the value of the person and not only his interests, b) the right which protects the interests of one person may be more important than the same interests of many others because the right contains the value of each of them, c) the importance for the genesis and the strictness of the born right, depends on how one's interests are affected and not the interests themselves. After all, it is a fact that the general good can suspend the application of a right, but it is important how the right holder is practically affected by this application of the general good because comparing the two factors (general good-personal good), it is often optional for him to apply the general good. This is because for some things a great effort may be required, while this effort is not required to apply the general good.

Furthermore, the author considers that the right is imposed under the condition of which reasons of exclusion it excludes itself. Thus, the right not to be killed by anyone means that, my right will not be excluded, even if many people are to be saved from certain death. This is what Raz calls “exclusionary reasons”. In any case, the fact that one may be treated by harsh or unjust treatment at some point in his life which treatment may increase the general good, does not legitimize that treatment in any case.

The fact that in the case of children the right to charity as described above gathers all this information, is something that emerges directly from the previous analysis, since, at the basis of children's rights there is the obvious need to take children as units and even more, to develop and evolve them, in a way that we create by them healthy and mature adults. The right concerning the limits of the discretion that we can leave to children is the right to charity as we have described it.

Kamm, referring to the moral status 172, after quoting the relevant positions of the theorists 173, considers that a being attains moral status when on its own and its behalf, gives us reasons not to destroy it or to help it. On this basis, while an embryo enjoys no moral status, it has moral significance on its own, because of its external and internal properties, such as its potential. By this logic, an embryo can be more valuable if it possesses the potential to become a particular person, than the value that a common person has, even if these people, if they existed, would have the same moral status, even if, the embryo does not live in the end (Kamm nevertheless - footnote 7 of the seventh chapter - doubts that the damage of an embryo is of moral importance because the embryo has no moral status, i.e. an embryo does not have those characteristics that justify a damage to it, but she provides reserves of embryos that can develop into people with mild retardation since the same dilemma arises in the case of the adult, i.e. if it is more damaged by killed, or by living a life of a mild form of retardation.). At this point the author refers to Thomas Scanlon 174, according to whom, children and those with severe retardation do have some rights, based on their relationship with rational beings, meaning that, they are early or failed species of a type whose structure is logical, destined to produce rational beings. Here are their external properties that grant them these rights. We give rights to an entity, when the continuation of its existence means something, when continuing to live, means entailing something from it, or to be able, because it exists, to set goals and achieve them. At this point, we can act on her behalf to liberate her (the entity). That is why children (and the severely retarded) have rights based on their external properties, as they meet the above condition as long as they continue living. 175 Whether they will eventually evolve or not, does not matter, since they are still more notable and therefore more protected entities than other non-evolving entities. 176

What is revealed from the analysis? It is revealed, that there are obligations of adults to children, and these obligations evolve based on the growth of children until their adulthood. Their common background is none other than the aforementioned value of children, based on the fact that the continuation of their lives means something special to us. It is merely what is mentioned above. They are early species of a type that has a logical structure and from this (type) there are created obligations of adults towards them. They represent obligations, which they have on the other side of the coin, which secure the development of the child. The limit of these rights is determined by the right of the charity, as we have described it.

Does Singer's position on ethics (to which Kamm refers) change anything we have declared? Singer's position is that no harm is done if we prevent beings, who do not have self-consciousness since the good, produced in the world, is not diminished for this reason.¹⁷⁷ This position is a more specific result of his theory of the two levels of morality. The first level, the highest one, is the impartial consequentialism, according to which, being moral is a consequence of one's belief, meaning that this is how someone enjoys a life full of meaning. The second level, the lowest one, refers to the rules and the elements of character that one must follow and respectively acquire, to reach the highest level.

The above position (the destruction of beings who are not self-conscious, was -the position- applied based on the principle of impartiality, which in turn presupposes the consideration, in the same way, of the interests involved) has been criticized by Kamm, according to whom, the absence of consciousness of a being does not mean that there is no psychological consciousness, in the sense of a mind that is a place of thought and of experience and that is continuous over time. If the future of such a being were to be filled with good pieces of experience, these would represent his own enjoyable pieces. Is it not in his interest to enjoy such pieces? Death would deprive them of him and therefore, there seems to exist a substantial reason not to assassinate him, even if this reason is not so strong. ¹⁷⁸ But if this principle applies to these beings, shouldn't it -much rather- apply to children? Therefore, aren't children entitled to rights, as we described them above? Undoubtedly, they are entitled to rights, and their violation implies a violation of perfect duties - as we have described them above, in the context of the Kantian analysis of duties – 'duties whose violation is not justified by any authority of their carrier.

Children must be perceived as a particular kind of agents ¹⁷⁹, who create in their parents or guardians the obligation to represent them not only as of today's children but also as adults, that they will become in the wider unknown future, in the society in which they are to develop. In a sense, the parent, implicitly or hypothetically contributes to society, to accept this role concerning his child or children. From its part (the society's part), society invests its moral force in insisting on the terms of entry into it, and, consequently, on imposing conditions on those who are about to enter it, conditions mainly addressed to the parent. The parent, in turn, assuming the above duty, is justified in exercising the rights deriving from it, with limited discretion and limited freedom from the external interventions. As a result, the parent balances between these two obligations, but especially as concerns as his child, he should perform everything in his authority, so that the child can integrate in the best way into the society in which he lives. In this context, the obligation of parents to promote the autonomy of their children is presented as fundamental, an autonomy which, from the moment it is recognized as a perfecting ideal of their character ¹⁸⁰,

can merely develop at the expense of other important values of life, including the one of the continuation of the tradition.

An inevitable consequence of the above position is that there is an obligation to children to be allowed to develop the ability to reconsider their views concerning the good. As Eamonn Callan rightly places it again, the logical ability to reconsider one's perception of the good is essential, if we are to face the failure of our moral understanding and our need to adapt our goals into changing circumstances. As he states, the logical ability to review the good, includes the ability to affirm moral requirements and values, that they provide identity and where it is appropriate, the ability to change one's beliefs and behavior accordingly. Furthermore, the regulatory requirement for a good life guarantees each of us the possibility of a deep scientific perspective, in determining whether our life is going well or not. Therefore, individuals should build, and where it is necessary to review their perceptions of the good, based on their logic and perception.

We think that the issue of autonomy is connected with the legitimation of a cultural group (society, state, family, etc.) to reproduce, by implanting to its children, the values, that define this group.¹⁸¹ To this end, there are three alternative strategies, the first of which considers that the group has the right to reproduce and do so by passing on to the next generation a common way of life. This strategy is considered team strategy. The second strategy considers that since parents can raise their children in a way that satisfies them, a way that usually corresponds to the cultural identity of the parents, then the children will acquire this identity as well. This strategy is considered the kinship strategy. In conclusion, the last strategy is indirect. It does not directly insist on the correctness of the upbringing of children by the parents but it mostly ascribes value to family life. What is predictable of dividing a family's life with the other members of that family? Sharing the core values of that family. However, this result is not intended. The result that is more intended is the logical consequence of what is rightly valued, that is, the shared family life. This strategy is considered the family strategy.

Commenting on these strategies, Archard refers to the first one, according to which there is a requirement for the identity of the group to live on after the present generation. According to the author, whether it is the group that retains an interest in being reproduced in this way, or the members that make it up, the fact is that this requirement must be weighed against the interests of the child whose future attachments and identity, are the only guarantee of the survival of the group. The child cannot be exploited in this way, because rather than being a purpose on its own, it becomes a means to pursue the purposes of others, even without his permission. This

is reinforced by the fact that which is after all, commonplace, parents are not considered to be the more competent ones to recognize what are the right values on the basis in which their child should live.

The second strategy is based on the argument that someone by becoming a parent enjoys a privileged status concerning his child (he is the one who determines what food his child will eat, what programs he will watch on TV, etc.). As one would expect, this right is limited by his obligation not to exercise it in a way that he could molest the child. This right of the parent derives from the duty he has to raise the child. There are two views on its tenor. On one hand, Hobbes's position is that parents can kill their children for the revolution or sacrifice them for peace. On the other hand, we receive Locke's position, which says that children are not owned by their parents. However, he also had his theory of ownership, according to which, this ownership, arises from mixing one's work with the title that this work yields. This theory allows a straightforward extension in the case of the parent, who is considered to have worked to bring his child into the world.

Not unexpectedly, as we could not say that the child is a property of the parent, it seems more convincing, the position, according to which, the child is the extension of the parent. From this position it is arised the position of not interfering with others as concerns as the way of educating the child, as Charles Fried says, or as Nozick writes, the fact of having children gives meaning to one's life; children are part of one's essence; children are part of one's identity. As it was anticipated, this position does not respond the question, because this fact gives someone the right to determine anything that gives meaning to his life. If we accepted this, we would end up equating the desire to raise a child with an almost proprietary interpretation of parental rights, as Edgar on page182 states.

The last strategy, the family strategy is as follows: individuals enjoy the right to have a family and indeed this right is recognized by most human rights charts. This right means the right of an adult to unite his life with another adult and to divide the duty of raising children, which may or may not be biologically related to those who exercise this right. Hence, the family which is created in this way is a small social group, involved in a series of characteristic activities, many of which are related to the fulfillment of the obligation to take care of children. These activities traditionally take place privately, i.e. they are not supervised or regulated by other groups or institutions. The key feature of this relationship and consequently of the family strategy is an intimacy, primarily reflected in children, as they are called to adopt the values and the way of life of their parents, which is facilitated by the strong emotions that children have towards their parents. In contrast to the strategy of kinship, this

strategy recognizes the deep importance and value that the upbringing of the child has for the adult and as a result, it does not fall into the aforementioned error, which is that children remain nothing more than organs of their parents. Furthermore, according to this strategy, the result of shared family life does not remain the primary goal.

Naturally, this strategy also has its drawbacks. All he is declaring is that parents are not doing anything wrong by sharing their lives with their children and that there is nothing wrong with being the result of this sharing, the sharing of common values. It does not show, however, that parents have any right to insist that their child should be raised within the family, with the same values, which this family shares. This right is therefore limited by the children's claim to autonomy, a claim that can equally be considered as a social demand. Nevertheless, we believe someone can become a truly autonomous person only if he has experienced this intimate relationship.

The evolutionary obligation of autonomous education comes at last, but it is absolutely no negligible. Joe Coleman 183, believes that in the place of authoritarian oriented education, it should be the participatory oriented education, which is based on the idea that teachers and students are equal. According to his view, the so-called democratic school is no more effective than a conservative (in terms of discipline) school as concerns as the transmitting of virtue (the term is generally used, and it does not concern the mere knowledge.) It is a fact that a democratic school remains a requirement, which arises from conveying young people the respect they owe.

In the context of all the problems that have just been mentioned, we should not fail to mention that autonomy, even if we do not want to characterize it as a value worthy of protection itself, includes by its nature the right to worthy privacy of protection 184. Here, it is rightly made a distinction between privacy, which possesses a regulatory significance, and privacy, which is normatively indifferent. The latter refers to the case where it appears as forced isolation or loneliness of the subject and when it is associated with purposes that the law devalues (case of the shipwrecked who does not enjoy his privacy, but he enjoys forced loneliness and oppressive isolation). In conclusion, there is the organizational privacy, a form of privacy that concerns how the subject can protect his inner self. The organizational privacy refers to the interiority of the subject, to the intimacy that he develops towards himself. However, it does not belong to its autonomy, since it is a stage of its formation. This organizational privacy refers to the influence that the media, mass culture, and social morals exert on the subject and how they influence the shaping of his self and his autonomy.

Πρωτότυπο Κείμενο

Τέταρτο κεφάλαιο

Δικαιώματα και εξελικτικές υποχρεώσεις προς τα παιδιά

Απ' την εισαγωγή ήδη της παρούσας, αναφερθήκαμε επί μακρόν τόσο στο ηθικό status του παιδιού ως στοιχείο γέννησης δικαιωμάτων του και τέλειων προς αυτό υποχρεώσεων των ενηλίκων, όσο και στα στοιχεία εκείνα που το προσδιορίζουν, είτε αυτά αφορούν τα πορίσματα του Rawls σχετικά με τη σύνδεση των φυσικών με τις ηθικές στάσεις, είτε αυτά της εξελικτικής ψυχολογίας του Piaget και των Kohlberg και Marcia. Στη συνέχεια, έγινε επίκληση του νοητικού πειράματος στο οποίο προσφύγαμε (εξ υπαρχής δημιουργία ενός παιδιού από εμάς τους ίδιους) και δικαιολόγηση της θέσης, του ότι το παιδί έχει έναντι του δημιουργού του αξιώσεις, που προκύπτουν απ' τις αντίστοιχες τέλειες υποχρεώσεις του τελευταίου και οι οποίες σκοπό και όριό τους έχουν, τον ίδιο του τον εξανθρωπισμό, δηλ. τη δυνατότητά του, αφού ενσωματώσει το ίδιο τις αρχές τις δικαιοσύνης και του αγαθού, να μπορεί πλέον ελεύθερα να βούλεται και να πράττει.

Το παιδί έχει καταρχήν αξίωση, σύμφωνα και με τον όρο που χρησιμοποιεί η Samantha Brennan¹⁶⁹, στη βαθμιαία αυτονομία του. Ο όρος αυτός έχει την έννοια, ότι σταδιακή αυτονομία σημαίνει την σταδιακή κίνηση των παιδιών από δικαιώματα τα οποία κυρίως προστατεύουν τα συμφέροντά τους, σε δικαιώματα τα οποία προστατεύουν τις επιλογές τους. Αφού ασκεί κριτική στον Neil Mac Cormick και στην ωφελμιστική-φιλελεύθερη στάση του στο θέμα των δικαιωμάτων, σύμφωνα με τον οποίο (και τον Mill στον οποίο στηρίζεται), αν ο πραγματικός ρόλος των δικαιωμάτων είναι η προστασία των συμφερόντων των προσώπων, τότε τα δικαιώματα, άλλοτε θα προστατεύουν συμφέροντα και άλλοτε επιλογές, η θέση της Brennan είναι ότι θα πρέπει να αντιληφθούμε τα παιδιά σαν μελλοντικούς επιλογείς. Έτσι, βλέπει τη μετάβαση από την παιδική ηλικία στην ενηλικίωση, σαν μια βαθμιαία μετάβαση από το όν που έχει συμφέροντα, αλλά όχι την ικανότητα να προστατεύσει τον εαυτό του, στο όν, που είναι ένας πλήρως αυτόνομος επιλογέας. Η ίδια, διακρίνει στη θέση της, το μειονέκτημα της εξομοίωσης των παιδιών με τα ζώα, αφού και τα τελευταία είναι όντα με συμφέροντα, αλλά αδύναμα να επιλέξουν σωστά για τον εαυτό τους, ξεπερνάει όμως αυτό το σκόπελο, επιχειρηματολογώντας και υπέρ των δικαιωμάτων των ζώων, αφού και αυτά θέλουν από ηδονιστική σκοπιά να αποφύγουν τον πόνο. Επίσης, διακρίνει σαφώς τα παιδιά από τα ζώα, γιατί στα πρώτα-σε αντίθεση με τα δεύτερα-η αυτονομία αποτελεί αυτοσκοπό.

Σε κάθε περίπτωση στη βάση της θεωρίας της υπάρχει η ηθική της φροντίδας, που αποτελεί προϊόν του ορθού λόγου, όπως και όλη η θεωρία των δικαιωμάτων. Όπως σωστά παρατηρεί η Barbara Arneil, στην οποία ήδη αναφερθήκαμε, στην καρδιά των δικαιωμάτων βρίσκεται το λογικό αυτόνομο άτομο, με την κοινωνία να λειτουργεί σαν ένωση και το κράτος, σαν προστάτης των δικαιωμάτων των ιδιωτών, να εγγυάται την ισότητα των πολιτών. Οι θεωρητικοί των δικαιωμάτων κατά την Arneil, δεν έκαναν τίποτε άλλο από το να ξεπεράσουν την παλαιότερη κατασκευή των φιλελευθέρων σε σχέση με τα παιδιά, σύμφωνα με την οποία, αυτά μεταμορφώνονται

με την ενηλικίωσή τους, από κάτι που «γίνεται», σε κάτι που «είναι». Για να το κάνουν αυτό, απλά ανέβασαν τα παιδιά περισσότερο στη σκάλα του γίνεσθαι. Είπαν δηλ. ότι τα παιδιά «είναι», απλά είναι, μικροί ενήλικες, οπότε τα δικαιώματα που πρέπει να τους δοθούν, θα μετρηθούν με βάση το ποσοστό της αυτονομίας που πρέπει να τους δοθεί. Το πρόβλημα αυτό, κατά τη συγγραφέα, μπορεί να επιλυθεί αν δεχθούμε ότι το παιδί είναι ένα εξαρτημένο πλάσμα που αναπτύσσεται μέχρι την ενηλικίωσή του, οπότε, χρησιμοποιώντας την ηθική της φροντίδας, μπορούμε να επιλύσουμε κάποιες απ' τις δυσκολίες που συνεπάγεται η φιλελεύθερη προσέγγιση των δικαιωμάτων των παιδιών. Η οπτική αυτή, έχει το πλεονέκτημα ότι βλέπει τα παιδιά με ολιστικό τρόπο, ο οποίος πηγαίνει πέρα από τη λογική ικανότητά τους. Όλα τα παιδιά, περιλαμβάνονται από τη νηπιακή ηλικία μέχρι την εφηβεία και ο ρόλος του Κράτους πάει πέρα από την εκπαίδευση και την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών, σε ένα πλήρως ολοκληρωμένο πλαίσιο παροχής υπηρεσιών, το οποίο επικεντρώνει στην ανάγκη του παιδιού να πάρει φροντίδα και στην ανάγκη των γονιών του να του δώσουν φροντίδα. Τα δικαιώματα προς παροχή και προστασία, θα εκφράζονται πιο άμεσα σαν υποχρέωση φροντίδας, με το Κράτος, να λειτουργεί σαν μια δύναμη υποστήριξης στη ζωή των γονιών, παρά σαν μια δύναμη διασφάλισής τους.

Το θέμα του κατά πόσο το Κράτος μπορεί να εναχθεί για να παράσχει στους πολίτες εκτός από πολιτικά και κοινωνικά δικαιώματα, έχει αποτελέσει αντικείμενο συζητήσεως, αφού υπάρχει η άποψη, στην οποία αναφέρεται η Arneil, ότι τέτοια αγωγή είναι νοητή, ενώπιον αρμόδιου γι' αυτό δικαστηρίου 170. Έχει φυσικά αναπτυχθεί ο αντίλογος, ότι η πιο πάνω θέση αποπροσανατολίζει τη συζήτηση για τα κοινωνικά δικαιώματα από το φυσικό της προσανατολισμό, που δεν είναι άλλος από το Κοινοβούλιο και τη στρέφει – για να διεξαχθεί- σε ένα αναρμόδιο μέρος, που είναι τα δικαστήρια. Εκεί, θα ήταν αδύνατο για το Κράτος να ισχυριστεί ότι δεν έχει την υποχρέωση διασφάλισης ενός ελάχιστου εισοδήματος στις οικογένειες, ή ότι τέτοια βοήθεια δεν θα έπρεπε να χορηγείται σε συγκεκριμένους ανθρώπους, προκειμένου αυτοί να εξαναγκαστούν να εργαστούν. Ο ρόλος των δικαστηρίων σε μια τέτοια περίπτωση, θα ήταν να καταδικάσουν μια τέτοια θέση, απαιτώντας το Κράτος να εγγυηθεί ένα ελάχιστο εισόδημα εκεί που η οικογένεια αδυνατεί να το εξασφαλίσει. Όλα αυτά τα θέματα, η Arneil τα επιλύει με αναφορά στην O'Neil και στην προαναφερθείσα θεωρία της περί ατελών υποχρεώσεων, μη συνδεομένων αναγκαστικά με δικαιώματα.

Αναφερθήκαμε πριν στη σχέση δικαιώματος-καθήκοντος που αυτό (το δικαίωμα) συνεπάγεται, σχέση, η οποία θέτει το ερώτημα -απ' τη στιγμή που τα καθήκοντα υπάρχουν ανεξάρτητα από τα δικαιώματα- αν τα δικαιώματα προϋπάρχουν των καθηκόντων. Στο ερώτημα έχουμε ήδη παραθέσει τις σχετικές απαντήσεις των θεωρητικών που έχουν πάρει θέση. Σύμφωνα πάντως με την Kamm 171, ακολουθώντας τα δύο νοητικά πειράματα που συστήνει (το του κόσμου ο οποίος κατοικείται μόνο από ένα πρόσωπο και αντίστοιχα, το του εγκληματία που η ποινή που εκτίει είναι να υπακούσει σ' αυτό που θα του ζητήσει ο πρώτος ξένος που θα περάσει από μπροστά του), η απάντηση θα δοθεί, απ' τη σκοπιά απ' την οποία βλέπουμε τη γέννηση του δικαιώματος-καθήκοντος: την σκοπιά του δικαιούχου, ή αυτήν του υποχρέου. Απ' τη σκοπιά του δικαιούχου, το δικαίωμα είναι αυτό που προηγείται, ενώ αντίθετα από τη σκοπιά του υποχρέου, το καθήκον. Σε κάθε περίπτωση, αναφερόμενη σε όλες τις θέσεις που έχουν σχετικά αναπτυχθεί,

καταλήγει τρόπον τινά στο συμπέρασμα, ότι: α) η δύναμη συγκεκριμένων δικαιωμάτων είναι ισχυρότερη από τα συμφέροντα τα οποία αυτά τα δικαιώματα προστατεύουν, γιατί το δικαίωμα εμπεριέχει την αξία του προσώπου και όχι μόνο τα συμφέροντά του, β) ότι το δικαίωμα που προστατεύει τα συμφέροντα ενός προσώπου μπορεί να έχει μεγαλύτερο βάρος από τα ίδια συμφέροντα πολλών άλλων, γιατί το δικαίωμα εμπεριέχει την αξία κάθε ενός απ' αυτούς, γ) σημασία για τη γέννηση και την αυστηρότητα του δικαιώματος που γεννιέται, έχει ο τρόπος με τον οποίο επηρεάζονται τα συμφέροντα κάποιου και όχι τα ίδια τα συμφέροντα. Εξάλλου, είναι μεν γεγονός ότι το γενικότερο καλό μπορεί να αναστείλει την εφαρμογή ενός δικαιώματος, αλλά έχει σημασία το με ποιό τρόπο επηρεάζεται πρακτικά ο φορέας του δικαιώματος από την εξυπηρέτηση αυτή του γενικότερου καλού, αφού συγκρίνοντας τους δύο παράγοντες (γενικότερο καλό-προσωπικό καλό), είναι συχνά προαιρετικό γι' αυτόν να κάνει το γενικότερο καλό. Αυτό, γιατί για ορισμένα πράγματα μπορεί να απαιτηθεί από κάποιον μεγάλη προσπάθεια, ενώ δεν απαιτείται αυτή η προσπάθεια προκειμένου κάποιος να πράξει το γενικότερο καλό.

Περαιτέρω, η συγγραφέας θεωρεί ότι το δικαίωμα τίθεται με όρους του ποιους λόγους αποκλεισμού του αποκλείει το ίδιο. Έτσι, το δικαίωμα του να μην με σκοτώσει κάποιος, σημαίνει ότι αυτό μου το δικαίωμα δεν θα αποκλειστεί, ακόμα και αν στην αντίθετη περίπτωση πρόκειται να σωθούν πολλοί άνθρωποι από βέβαιο θάνατο. Είναι αυτό, που ο Raz αποκαλεί "exclusionary reasons". Σε κάθε περίπτωση, το ότι μπορεί κάποιος να τύχει μιας σκληρής ή άδικης μεταχείρισης σε κάποια στιγμή στη ζωή του που μπορεί να αυξάνει το γενικότερο καλό, δεν νομιμοποιεί σε κάθε περίπτωση αυτή τη μεταχείριση.

Το ότι στην περίπτωση των παιδιών το δικαίωμα αγαθοπραξίας όπως το περιγράψαμε παραπάνω συγκεντρώνει όλα αυτά τα στοιχεία, είναι κάτι που προκύπτει άμεσα από την προηγηθείσα ανάλυση, αφού, στη βάση των δικαιωμάτων των παιδιών βρίσκεται η προφανής ανάγκη να εκλάβουμε τα παιδιά ως μονάδες και ακόμα περισσότερο, να τα αναπτύξουμε και να τα εξελίξουμε, με τρόπο που να δημιουργήσουμε απ' αυτά υγιείς και ώριμους ενήλικες. Τα όρια της ευχέρειας που μπορούμε να αφήνουμε στα παιδιά, είναι το δικαίωμα στην αγαθοπραξία όπως το περιγράψαμε.

Η Kamm, αναφερόμενη στο ηθικό status 172, αφού παραθέτει τις σχετικές θέσεις των θεωρητικών 173, θεωρεί ότι ένα όν έχει ηθικό status όταν από μόνο του και για λογαριασμό του, μας δίνει λόγους για να μην το καταστρέψουμε, ή για να το βοηθήσουμε. Σ' αυτή τη βάση, ενώ ένα έμβρυο δεν έχει ηθικό status, έχει όμως ηθική σημασία από μόνο του, εξαιτίας των εξωτερικών και εσωτερικών του ιδιοτήτων, όπως είναι το δυναμικό του. Μ' αυτή τη λογική, ένα έμβρυο μπορεί να έχει μεγαλύτερη αξία εάν έχει το δυναμικό να γίνει ένας ιδιαίτερος άνθρωπος, απ' την αξία που έχει ένας κοινός άνθρωπος, ακόμα και εάν αυτά τα πρόσωπα, εφόσον υπήρχαν, θα είχαν το ίδιο ηθικό status και ακόμα και αν, το έμβρυο δεν ζήσει τελικά (η Kamm πάντως –υποσημ. 7 του έβδομου κεφαλαίου- αμφισβητεί ότι η βλάβη του εμβρύου έχει ηθική σημασία, γιατί το έμβρυο δεν έχει ηθικό status, δεν έχει δηλ. τα χαρακτηριστικά εκείνα που αιτιολογούν την πρόκληση ζημιάς σ' αυτό, κρατάει όμως

επιφύλαξη, ως προς τα έμβρυα που μπορούν να εξελιχθούν σε άτομα με ήπιας μορφής καθυστέρηση, δεδομένου ότι εκεί τίθεται το ίδιο δίλημμα, που τίθεται και στην περίπτωση του ενηλίκου, αν δηλ. ζημιούται περισσότερο με το να θανατωθεί, ή με το να ζήσει μια ζωή με ήπιας μορφής καθυστέρηση). Στο σημείο αυτό η συγγραφέας παραπέμπει στον Thomas Scanlon 174, σύμφωνα με τον οποίο τα παιδιά και οι πάσχοντες από βαριάς μορφής καθυστέρηση, έχουν κάποια δικαιώματα, δεδομένης της σχέσης τους με τα έλλογα όντα, ότι δηλαδή, είναι πρώιμα ή αποτυχημένα είδη ενός τύπου του οποίου η δομή είναι λογική, προορισμένη δηλ. να παράγει έλλογα όντα. Εδώ είναι οι εξωτερικές τους ιδιότητες που τους δίνουν αυτά τα δικαιώματα. Δίνουμε δικαιώματα σε μια οντότητα, όταν η συνέχιση της ύπαρξής της σημαίνει κάτι, όταν το να συνεχίσει να ζει, σημαίνει να προκύπτει κάτι απ' αυτήν, ή να μπορεί επειδή υπάρχει, να θέτει στόχους και να τους πετυχαίνει. Τότε, μπορούμε να ενεργούμε για λογαριασμό της για να τη σώσουμε. Γι' αυτό, τα παιδιά (όπως και οι βαριά καθυστερημένοι) έχουν δικαιώματα βασισμένα στις εξωτερικές τους ιδιότητες, αφού πληρούν την παραπάνω προϋπόθεση όσο συνεχίζουν να ζουν. 175 Το αν τελικά θα εξελιχθούν ή όχι, δεν έχει σημασία, αφού και έτσι, αποτελούν πιο αξιοσημείωτες και συνεπώς πιο άξιες προστασίας οντότητες, από άλλες οντότητες οι οποίες δεν εξελίσσονται. 176

Τι προκύπτει απ' την ανάλυση; Ότι υπάρχουν υποχρεώσεις των ενηλίκων προς τα παιδιά και οι υποχρεώσεις αυτές εξελίσσονται με βάση την ανάπτυξη των παιδιών και μέχρι την ενηλικίωσή τους. Το κοινό τους υπόβαθρο, προφανώς δεν είναι άλλο απ' την προαναφερθείσα αξία των παιδιών, συνισταμένη στο ότι η συνέχιση της ζωής τους, σημαίνει κάτι ιδιαίτερο για μας. Είναι αυτό που μόλις προαναφέρθηκε, πρώιμα είδη ενός τύπου που έχει λογική δομή και απ' αυτόν (τον τύπο) δημιουργούνται υποχρεώσεις των ενηλίκων προς αυτά. Υποχρεώσεις, που στον αντίποδά τους έχουν δικαιώματα, που προασπίζουν την ανάπτυξη του παιδιού. Το όριο αυτών των δικαιωμάτων, προσδιορίζεται από το δικαίωμα αγαθοπραξίας, όπως το περιγράψαμε.

Αλλάζει κάτι σε όσα είπαμε η θέση του Singer περί ηθικής (στην οποία αναφέρεται η Kamm); Η θέση του Singer, είναι ότι δεν γίνεται κάποιο κακό, αν καταστρέψουμε όντα που δεν έχουν αυτοσυνείδηση (self- consciousness) απ' τη στιγμή, που δεν μειώνεται για το λόγο αυτό, το παραγόμενο καλό στον κόσμο.¹⁷⁷ Η θέση, είναι ειδικότερη απόρροια της θεωρίας του περί δύο επιπέδων ηθικής, απ' τα οποία το ένα, το ψηλότερο, είναι η αμερόληπτη συνεπειοκρατία, σύμφωνα με την οποία το να είναι κανείς ηθικός, είναι συνέπεια απότοκη της πεποίθησής του, ότι έτσι ζει μια ζωή γεμάτη με νόημα και το άλλο, το πιο χαμηλό, το οποίο αναφέρεται στους κανόνες και στα στοιχεία χαρακτήρα, που πρέπει κανείς να ακολουθήσει και αντίστοιχα να αποκτήσει, προκειμένου να φτάσει στο ψηλότερο επίπεδο.

Η παραπάνω θέση (καταστροφή όντων που δεν έχουν αυτοσυναίσθηση, αποτελούσα - η θέση- εφαρμογή της αρχής της αμεροληψίας, η οποία με τη σειρά της προϋποθέτει την λήψη υπόψη κατά τον ίδιο τρόπο των εμπλεκομένων συμφερόντων) έχει γίνει αντικείμενο κριτικής της Kamm, σύμφωνα με την οποία, η απουσία συναίσθησης κάποιου όντος δεν σημαίνει ότι δεν υπάρχει ψυχολογική συναίσθηση, με την έννοια ενός μυαλού που αποτελεί τον τόπο της σκέψης και της εμπειρίας και που είναι συνεχές χρονικά. Εάν το μέλλον ενός τέτοιου όντος επρόκειτο να γεμίσει από καλές εμπειρίες, αυτές θα ήταν οι δικές του καλές εμπειρίες. Δεν είναι άραγε προς το συμφέρον του, να έχει τέτοιες εμπειρίες; Ο θάνατος θα του τις στερούσε και γι' αυτό, φαίνεται ότι υπάρχει ένας ισχυρός λόγος για να μην το σκοτώσει κανείς, ακόμα και αν αυτός ο λόγος δεν είναι τόσο ισχυρός. 178 Αν όμως ισχύει η αρχή αυτή για τα όντα αυτά, δεν πρέπει -πολλώ μάλλον- να ισχύει για τα παιδιά; Δεν δικαιούνται λοιπόν τα παιδιά δικαιωμάτων, όπως τα περιγράψαμε παραπάνω; Σίγουρα δικαιούνται και η παράβασή τους συνεπάγεται παράβαση τέλειων καθηκόντων-όπως πιο πάνω τα περιγράψαμε, στα πλαίσια της καντιανής ανάλυσης των καθηκόντων-καθηκόντων- των οποίων η παράβαση, δεν δικαιολογείται από καμία ευχέρεια του φορέα τους.

Τα παιδιά, πρέπει να γίνουν αντιληπτά σαν ένα ιδιαίτερο είδος πραττόντων (special agents)¹⁷⁹, τα οποία δημιουργούν στους γονείς ή στους κηδεμόνες τους, την υποχρέωση να τα εκπροσωπούν όχι μόνο σαν τα παιδιά του σήμερα, αλλά και σαν τους ενήλικες που θα γίνουν στο ευρύτερα άγνωστο μέλλον, στην κοινωνία εντός της οποίας πρόκειται να αναπτυχθούν. Με μία έννοια, ο γονέας συμβάλλεται σιωπηρά ή υποθετικά με την κοινωνία, να αναλάβει αυτό το ρόλο σε σχέση με το παιδί, ή τα παιδιά του. Απ' τη δική της πλευρά, η κοινωνία επενδύει την ηθική της δύναμη επιμονής επί των όρων εισόδου σ' αυτήν και κατά συνέπεια, επί της επιβολής προϋποθέσεων σ' αυτούς οι οποίοι πρόκειται να μουν στους κόλπους της, προϋποθέσεις, οι οποίες απευθύνονται κυρίως προς τον γονέα. Αυτός με τη σειρά του, αναλαμβάνοντας το πιο πάνω καθήκον, δικαιολογείται στο να ασκεί τα δικαιώματα που απορρέουν από αυτό, με περιορισμένη διακριτική ευχέρεια και περιορισμένη ελευθερία από τις εξωτερικές επεμβάσεις. Έτσι, ο γονέας ισορροπεί ανάμεσα στις δύο αυτές υποχρεώσεις του, ειδικά όμως ως προς το παιδί του, έχει την υποχρέωση να κάνει καθετί που είναι στην εξουσία του, ώστε να μπορέσει αυτό να ενταχθεί με τον καλύτερο τρόπο στους κόλπους της κοινωνίας μέσα στην οποία ζει. Σ' αυτό το πλαίσιο, παρουσιάζεται ως θεμελιώδης η υποχρέωση των γονέων να προάγουν την αυτονομία των παιδιών τους, αυτονομία, η οποία μπορεί από τη στιγμή που αναγνωρίζεται ως ένα τελειοποιητικό ιδεώδες του χαρακτήρα τους ¹⁸⁰, να αναπτυχθεί μόνο εις βάρος άλλων σημαντικών αξιών της ζωής, μεταξύ των οποίων αυτή της συνέχισης της παράδοσης.

Φυσική συνέπεια της παραπάνω θέσης, είναι ότι υπάρχει η υποχρέωση προς τα παιδιά, να τους δοθεί η δυνατότητα να αναπτύσσουν ικανότητες αναθεώρησης των απόψεών τους για το αγαθό. Όπως σωστά το θέτει και πάλι ο Eamonn Callan, η λογική ικανότητα της αναθεώρησης της αντίληψης που έχει κάποιος για το αγαθό, είναι απαραίτητη, αν πρόκειται να αντιμετωπίσουμε την αποτυχία της ηθικής μας κατανόησης και της ανάγκης να προσαρμόσουμε τους σκοπούς μας στις μεταβαλλόμενες συνθήκες. Όπως ο ίδιος αναφέρει, η λογική ικανότητα αναθεώρησης του αγαθού, περιλαμβάνει την ικανότητα επιβεβαίωσης ηθικών απαιτήσεων και αξιών, που προσδίδουν ταυτότητα και όπου αυτό είναι πρέπον, την ικανότητα να αλλάζει κάποιος πεποιθήσεις και συμπεριφορά αντίστοιχα. Περαιτέρω, η κανονιστική απαίτηση για μια καλή ζωή, εγγυάται στον καθένα μας τη δυνατότητα μιας ισχυρής επιστημονικής προοπτικής, ως προς τον καθορισμό του αν η ζωή μας πηγαίνει καλά ή όχι. Συνεπώς, τα άτομα πρέπει να οικοδομούν και όπου είναι αναγκαίο να αναθεωρούν τις αντιλήψεις τους για το αγαθό, με βάση τη δική τους λογική και αντίληψη.

Το ζήτημα της αυτονομίας, νομίζουμε ότι συνδέεται με τη νομιμοποίηση μιας πολιτιστικής ομάδας (κοινωνίας, κράτους, οικογένειας κλπ) να αναπαράγεται, με το να μεταβιβάζει στα παιδιά της, τις αξίες οι οποίες καθορίζουν την ομάδα αυτή.¹⁸¹ Για το σκοπό αυτό, υπάρχουν τρεις διαφορετικές στρατηγικές, εκ των οποίων η πρώτη, θεωρεί ότι η ομάδα έχει δικαίωμα να αναπαράγεται και να το κάνει μέσω της μετάδοσης στην επόμενη γενεά ενός κοινού τρόπου ζωής. Η στρατηγική αυτή, λέγεται στρατηγική της ομάδας. Η δεύτερη στρατηγική, θεωρεί ότι αφού οι γονείς μπορούν να αναθρέψουν τα παιδιά τους με ένα τρόπο της αρεσκείας τους, τρόπος ο οποίος συνήθως ανταποκρίνεται στην πολιτιστική ταυτότητα των γονέων, τότε και τα παιδιά θα αποκτήσουν αυτή την ταυτότητα. Αυτή η στρατηγική, αποκαλείται στρατηγική της συγγένειας. Τέλος, η τελευταία στρατηγική είναι έμμεση. Δεν επιμένει ευθέως στην ορθότητα της ανατροφής των παιδιών απ' τους γονείς, αλλά περισσότερο αποδίδει αξία στην οικογενειακή ζωή. Το προβλέψιμο του να μοιράζεται κανείς στα πλαίσια μιας οικογένειας τη ζωή του με τα άλλα μέλη της οικογένειας αυτής, είναι το να μοιράζεται τις βασικές αξίες της οικογένειας αυτής. Παρ' όλα αυτά, αυτό το αποτέλεσμα δεν είναι σκοπούμενο. Περισσότερο είναι η φυσική συνέπεια αυτού που ορθά εκτιμάται, δηλαδή η κοινή οικογενειακή ζωή. Αυτή η στρατηγική, λέγεται οικογενειακή στρατηγική.

Σχολιάζοντας ο Archard τις στρατηγικές αυτές, αναφέρεται στην πρώτη, σύμφωνα με την οποία υπάρχει η απαίτηση η ταυτότητα της ομάδας να ζήσει και μετά από την παρούσα γενεά. Κατά τον συγγραφέα, είτε είναι η ομάδα η οποία έχει συμφέρον να αναπαραχθεί κατ' αυτόν τον τρόπο, ή τα μέλη που την αποτελούν, το γεγονός είναι, ότι αυτή η απαίτηση πρέπει να σταθμιστεί έναντι των συμφερόντων του παιδιού, του οποίου οι μελλοντικές προσκολλήσεις και η ταυτότητα, αποτελούν τη μόνη εγγύηση

επιβίωσης της ομάδας. Είναι δε προφανές, ότι το παιδί δεν μπορεί να χρησιμοποιείται κατ' αυτόν τον τρόπο, αφού αντί να είναι το ίδιο σκοπός, γίνεται μέσο για επιδίωξη σκοπών των άλλων και μάλιστα χωρίς την άδειά του. Αυτό ενισχύεται και από το γεγονός, που αποτελεί άλλωστε κοινό τόπο, ότι οι γονείς δεν είναι, ούτε και θεωρούνται περισσότερο αρμόδιοι, στο να γνωρίζουν ποιές είναι οι ορθές αξίες με βάση τις οποίες πρέπει να ζει το παιδί τους.

Η δεύτερη στρατηγική, βασίζεται στο επιχείρημα ότι με το να γίνεται κάποιος γονιός, απολαμβάνει ενός ειδικού status σε σχέση με το παιδί του (αυτός είναι που καθορίζει τι φαγητό θα φάει το παιδί του, τι προγράμματα θα δει στην τηλεόραση κλπ). Φυσικά, το δικαίωμά του αυτό περιορίζεται από την υποχρέωσή του, να μην το ασκήσει κατά τρόπο που μπορεί να βλάψει το παιδί. Το δικαίωμα αυτό του γονιού, πηγάζει απ' το καθήκον που έχει να αναθρέψει το παιδί. Για τη φύση του υπάρχουν δύο απόψεις. Απ' τη μια η θέση του Hobbes, σύμφωνα με τον οποίο οι γονείς μπορούν να σκοτώνουν τα παιδιά τους για την επανάσταση, ή να τα θυσιάζουν για την ειρήνη. Απ' την άλλη η θέση του Locke, κατά τον οποίο τα παιδιά δεν είναι ιδιοκτησία των γονιών τους. Κι αυτός όμως είχε τη δική του θεωρία ιδιοκτησίας, σύμφωνα με την οποία, αυτή προκύπτει απ' την ανάμιξη της εργασίας κάποιου με τον τίτλο που η εργασία αυτή αποφέρει. Αυτή η θεωρία έχει μια προφανή επέκταση στην περίπτωση του γονέα, ο οποίος θεωρείται ότι έχει εργαστεί για να φέρει το παιδί του στον κόσμο.

Επειδή βέβαια δεν θα μπορούσαμε να πούμε ότι το παιδί είναι ιδιοκτησία του γονέα, πειστικότερη φαίνεται η θέση, ότι αυτό αποτελεί την προέκταση του γονέα, απ' την οποία προκύπτει η θέση της μη ανάμειξης άλλων στον τρόπο διαπαιδαγώγησης του παιδιού, όπως λέει ο Charles Fried, ή όπως γράφει ο Nozick, το να έχει κανείς παιδιά δίνει στη ζωή του νόημα... τα παιδιά αποτελούν μέρος της ουσίας κάποιου ... τα παιδιά αποτελούν μέρος της ταυτότητας κάποιου. Φυσικά και αυτή η θέση δεν δίνει απάντηση στο ερώτημα, γιατί το γεγονός αυτό δίνει σε κάποιον το δικαίωμα να επιλέγει για οτιδήποτε δίνει νόημα στη ζωή του. Αν το δεχόμασταν αυτό, θα καταλήγαμε στο να ταυτίσουμε την επιθυμία ανατροφής του παιδιού με μια σχεδόν ιδιοκτησιακή ερμηνεία των γονεϊκών δικαιωμάτων, όπως αναφέρει ο Edgar Page182.

Η τελευταία στρατηγική, η οικογενειακή δηλ. στρατηγική έχει ως εξής: τα άτομα έχουν το δικαίωμα να κάνουν οικογένεια και πράγματι το δικαίωμα αυτό αναγνωρίζεται από τις περισσότερες χάρτες ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Το δικαίωμα αυτό, σημαίνει το δικαίωμα του ενός ενήλικου να ενώνει τη ζωή του με έναν άλλο ενήλικο και να μοιράζεται το καθήκον της ανατροφής των παιδιών, το οποίο μπορεί, ή μπορεί να μην σχετίζεται βιολογικά με αυτούς οι οποίοι ασκούν αυτό το δικαίωμα. Η οικογένεια λοιπόν η οποία δημιουργείται κατ' αυτόν τον τρόπο, είναι μια μικρή κοινωνική ομάδα, η οποία εμπλέκεται σε μια σειρά από χαρακτηριστικές

δραστηριότητες, πολλές απ' τις οποίες συνδέονται με την εκπλήρωση της υποχρέωσης φροντίδας των παιδιών. Οι δραστηριότητες αυτές λαμβάνουν χώρα κατά κανόνα ιδιωτικά, δεν επιβλέπονται δηλ. ούτε και ρυθμίζονται από άλλες ομάδες ή φορείς. Το βασικό χαρακτηριστικό αυτής της σχέσης και κατά συνέπεια της οικογενειακής στρατηγικής, είναι η οικειότητα η οποία αντανάκλαται κυρίως στα παιδιά, αφού αυτά καλούνται να υιοθετήσουν τις αξίες και τον τρόπο ζωής των γονιών τους, πράγμα που διευκολύνεται απ' τα δυνατά συναισθήματα που τρέφουν τα παιδιά προς τους γονείς τους. Σε αντίθεση με τη στρατηγική της συγγένειας, η στρατηγική αυτή αναγνωρίζει τη βαθιά σημασία και αξία που έχει για τον ενήλικο η ανατροφή του παιδιού και έτσι δεν πίπτει στο προαναφερθέν σφάλμα, που είναι ότι τα παιδιά δεν είναι τίποτε άλλο από όργανα των γονιών τους. Επίσης, ότι σύμφωνα με τη στρατηγική αυτή, το αποτέλεσμα της κοινής οικογενειακής ζωής δεν είναι το άμεσο ζητούμενο.

Φυσικά, και αυτή η στρατηγική έχει τα μειονεκτήματά της. Αυτό που λέει, είναι μόνο ότι οι γονείς δεν κάνουν κάτι κακό με το να μοιράζονται τη ζωή τους με τα παιδιά τους και ότι δεν υπάρχει κάτι κακό, στο να είναι το αποτέλεσμα αυτής της μοιρασιάς, το μοίρασμα κοινών αξιών. Δεν δείχνει όμως, ότι οι γονείς έχουν κάποιο δικαίωμα να επιμένουν να ανατραφεί το παιδί τους εντός της οικογένειας, με τις ίδιες αξίες, τις οποίες μοιράζεται η οικογένεια αυτή. Περιορίζεται συνεπώς το συγκεκριμένο δικαίωμα, απ' την αξίωση αυτονομίας των παιδιών, αξίωση, που μπορεί να θεωρηθεί και κοινωνική απαίτηση. Παρ' όλα, αυτά πιστεύουμε ότι πραγματικά αυτόνομο άτομο μπορεί να γίνει κάποιος, μόνο εφόσον έχει ζήσει αυτή τη σχέση οικειότητας.

Τελευταία, αλλά σε καμία περίπτωση αμελητέα, έρχεται η εξελικτική υποχρέωση της αυτόνομης εκπαίδευσης. Ο Joe Coleman¹⁸³, θεωρεί ότι στη θέση της αυταρχικά προσανατολισμένης εκπαίδευσης, θα πρέπει να μπει η συμμετοχικά προσανατολισμένη εκπαίδευση, η οποία βασίζεται στην ιδέα ότι καθηγητές και φοιτητές είναι ίσοι. Κατά την άποψή του, το λεγόμενο δημοκρατικό σχολείο δεν είναι πιο αποτελεσματικό από ένα αυστηρό (ως προς την πειθαρχία) σχολείο, στο να μεταλαμπαδεύσει την αρετή (τίθεται γενικότερα ο όρος και όχι η απλή γνώση). Είναι περισσότερο ότι το δημοκρατικό σχολείο είναι μια απαίτηση, η οποία προκύπτει από το να αποδοθεί στα νεώτερα άτομα ο σεβασμός που πραγματικά τους οφείλεται.

Δεν θα πρέπει στα πλαίσια της όλης προβληματικής που μόλις παρετέθη, να παραλείψουμε να αναφέρουμε ότι η αυτονομία, ακόμα και αν δεν θα θέλαμε να την χαρακτηρίσουμε σαν αξία άξια προστασίας καθ αυτή, εμπεριέχει από τη φύση της το δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή το οποίο είναι άξιο προστασίας¹⁸⁴. Εδώ και σωστά, γίνεται διάκριση ανάμεσα στην ιδιωτικότητα που διαθέτει κανονιστική σημασία και στην ιδιωτικότητα, που είναι κανονιστικά αδιάφορη.¹⁸⁵ Η δεύτερη, είναι η περίπτωση που αυτή εμφανίζεται ως αναγκαστική απομόνωση ή μοναχικότητα του

υποκειμένου και όταν συνδέεται με σκοπούς που το δίκαιο απαξιώνει (περίπτωση του ναυαγού ο οποίος δεν απολαμβάνει την ιδιωτικότητά του, αλλά μια επιβεβλημένη μοναχικότητα και μια καταπιεστική απομόνωση). Τέλος υπάρχει η διαπλαστική ιδιωτικότητα μια μορφή ιδιωτικότητας που αφορά τον τρόπο με τον οποίο το υποκείμενο μπορεί να προστατεύσει την εσωτερικότητά του. Η διαπλαστική ιδιωτικότητα παραπέμπει στην εσωτερικότητα του υποκειμένου, στην οικειότητα που αυτό αναπτύσσει προς τον εαυτό του. Δεν ανήκει όμως στην αυτονομία του, αφού αποτελεί προστάδιο της διαμόρφωσής της. Αυτή αναφέρεται στην επιρροή που τα ΜΜΕ, η μαζική κουλτούρα και τα κοινωνικά ήθη ασκούν στο υποκείμενο και τον τρόπο με τον οποίο επιδρούν στη διαμόρφωση του εαυτού και της αυτονομίας του.

Σχολιασμός:

Ερχόμενοι αντιμέτωποι με το κείμενο πηγή και το παραχθέν μετάφρασμα, οφείλουμε να κάνουμε ορατές τις μεταξύ τους σχέσεις. Με βάση την θεωρία του Σκοπού, την οποία εισήγαγε στη θεωρία της μετάφρασης, τη δεκαετία του '70, ο Hans J. Vermeer, θα πρέπει να απαντηθούν τα παρακάτω ερωτήματα: Τι μεταφράζουμε; Για ποιο λόγο, και με ποιον τρόπο. Η απάντηση στο ερώτημα τι μεταφράζουμε είναι ότι μεταφράζουμε μία μεταφραστική ενότητα. Η τελευταία βάσει Μπατσαλιά/ Σελλά-Μάζη, είναι η ελάχιστη μονάδα γλωσσικού υλικού του κειμένου πηγή, την οποία επεξεργάζεται μεταφραστής, ώστε να την αποδώσει με το γλωσσικό υλικό της γλώσσας στόχου. Παρόλ'αυτά, τα όρια της μεταφραστικής ενότητας δεν έχουν προσδιοριστεί θεωρητικά, πρακτικά τα όρια της προσδιορίζονται συνειδητά από τον μεταφραστή ή του επιβάλλονται από τις συνθήκες. Σε αυτές τις συνθήκες συγκαταλέγονται το συγκεκριμένο και τα συμφραζόμενα του πρωτοτύπου, η εμπειρία του μεταφραστή, οι γλωσσικές του γνώσεις και τα κριτήρια αποδοχής που θέτει ακούσια η εκούσια.

Απαντώντας λίγο εκτενέστερα στην ερώτηση τι μεταφράζουμε, αυτό για το οποίο θα γίνει λόγος και παρακάτω και αυτό το οποίο μεταφράζουμε είναι ένα απόσπασμα από την διδακτορική διατριβή του Αθανασούλη Παναγιώτη. Ο συγγραφέας ειδικός όσον αφορά την νομική επιστήμη, εκπόνησε μια έρευνα που ως αντικείμενο είχε τα δικαιώματα του παιδιού στην έννομη τάξη.

Ο λόγος για τον οποίο μεταφράζω το προαναφερθέν κείμενο έγκειται στα πλαίσια της ακαδημαϊκής μου πορείας ως μεταφράστρια. Με βάση την θεωρία του Σκοπού του Hans J. Vermeer, εστιάζω στο σκοπό της μετάφρασης, ο οποίος καθορίζει τις μεταφραστικές μεθόδους και τις στρατηγικές που πρέπει να ακολουθήσω, προκειμένου να επιτευχθεί ένα λειτουργικά επαρκές αποτέλεσμα, δηλαδή ένα λειτουργικό κείμενο-στόχος, το επονομαζόμενο «μετάφρασμα» (Munday 2001: 78-79). Η μέθοδος με την οποία μεταφράζω αναλύεται ως εξής: αρχικά διάβασα προσεκτικά το κείμενο πηγή και ύστερα ανέτρεξα σε παράλληλα και πληροφοριακά κείμενα, ώστε να γίνουν κατανοητοί δυσνόητοι όροι, όπως το ηθικό status ενός ατόμου, η συνεπειοκρατία και η κανονιστική απαίτηση, και να απλοποιηθεί το περιεχόμενο, έπειτα μετέφραζα μεμονωμένα τις παραγράφους ώστε να επιτυγχάνεται σε κάθε βήμα μου η καλύτερη δυνατή η σύνδεση των παραγράφων και να υπάρχει ροή στον γραπτό μου λόγο. Έχοντας αναφερθεί πιο πάνω στο συγκεκριμένο και στα συμφραζόμενα θα πρέπει να γίνει μία διάκριση βάσει της οποίας, τα συμφραζόμενα είναι το πλέγμα που περιβάλλει και επιδρά στην εξαγωγή της σημασίας του κειμένου, ενώ το συγκεκριμένο είναι οι σχέσεις που αναπτύσσονται μέσα στο κείμενο.

Το είδος, λοιπόν, του κειμένου μου, όπως και προαναφέρθηκε είναι νομικό και κοινωνικό και αφορά συγκεκριμένα τον τομέα της νομικής επιστήμης. Σε ποιον άλλον τομέα, άλλωστε, θα μπορούσαμε να συναντήσουμε περισσότερες αναφορές

στην κοινωνία, την θέσης της, τα δικαστήρια, την λειτουργία τους και την διασφάλιση μιας ευημερούς ζωής για τα παιδιά, αντιλαμβανόμενα ως κοινωνικά όντα; Η λειτουργία του κειμένου, την οποία συνάντησα, είναι η αναφορική λειτουργία της γλώσσας. Συγκεκριμένα, όταν μιλάμε για αναφορική λειτουργία της γλώσσας, ουσιαστικά εννοούμε πως το μήνυμα δε χρειάζεται ερμηνεία, μας δίνεται καθαρά κυριολεκτικά και έχει να κάνει με την κοινή αντίληψη όλων μας για τον κόσμο. Επίσης, η αναφορική λειτουργία της γλώσσας ταυτίζεται με την κυριολεκτική χρήση της γλώσσας, οι λέξεις δηλαδή χρησιμοποιούνται μέσα στο λόγο με τρόπο τέτοιο ώστε να αποδίδουν επακριβώς τη συγκεκριμένη σημασία (σημαίνουν) και το περιεχόμενο (το σημαινόμενο) της έννοιας που δηλώνουν (κυριολεκτική σημασία).

Αντίστοιχα, όπως μίλησα για την λειτουργία της γλώσσας στο κείμενο πηγή, το ίδιο θα πω και για το μετάφρασμα, το οποίο, επίσης, αποτελεί νομικό/ κοινωνικό κείμενο. Κατά την διάρκεια της μετάφρασης, προσπάθησα, και ελπίζω να έχω καταφέρει στο μέγιστο, να μεταφέρω το περιεχόμενο και το νόημα από το κείμενο πηγή στο κείμενο στόχος. Επομένως, και στο μετάφρασμα έχουμε αναφορική λειτουργία της γλώσσας, όπου υπάρχει, δηλαδή, μια άμεση και καθαρή σχέση ανάμεσα στη σημασία μιας λέξης και σ' αυτό που δηλώνει (δήλωση) και η σχέση αυτή προσλαμβάνεται από τη λογική λειτουργία του δέκτη.

Το κείμενο πηγή δημοσιεύτηκε στην ιστοσελίδα του ελληνικού αρχείου ελληνικών διατριβών <https://www.didaktorika.gr/eadd/>. Με βάση τη θεωρία σκοπού, η οποία ασχολείται με τη μετάφραση ως μια δραστηριότητα με στόχο ή σκοπό, και εστιάζει στον επιδιωκόμενο αποδέκτη ή κοινό της μετάφρασης θα πρέπει να τονίσουμε εδώ ότι οι παραλήπτες του δεν θα είναι άλλοι πέρα από επιστήμονες του νομικού κλάδου και γενικότερα των κοινωνικών και ανθρωπιστικών επιστημών. Παρόλ' αυτά, δύναται να είναι και οι αντίστοιχοι φοιτητές της νομικής επιστήμης αλλά και εν γένει των ανθρωπιστικών και κοινωνικών επιστημών, οι οποίοι θα μελετήσουν την προαναφερθείσα έρευνα είτε για να διευρύνουν τους πνευματικούς τους ορίζοντες, είτε για να εμβαθύνουν τις γνώσεις τους στον συγκεκριμένο κλάδο και είτε για να αντλήσουν στοιχεία, τα οποία θα είναι χρήσιμα και ίσως απαραίτητα για παρόμοιες έρευνες. Τέλος, ο χρόνος πρόσληψης του κειμένου πηγή, σίγουρα απαιτεί εύλογο χρονικό διάστημα, περίπου 1-2 ώρες, ούτως ώστε ο καθένας από τους προαναφερθέντες που θα το διαβάσει να κατανοεί πλήρως την συλλογιστική διαδικασία και μέθοδο που ακολούθησε ο συγγραφέας αλλά και τα αποτελέσματα που προκύπτουν, όσον αφορά το Κράτος, την οικογένεια και τα παιδιά.

Αντίστοιχα, όπως και στο κείμενο πηγή, όπως ορίζει η θεωρία του Σκοπού, με βάση τους κανόνες της θεωρίας του σκοπού, επειδή το κείμενο στόχος πρέπει να σχετίζεται με το κείμενο πηγή, έτσι και το κείμενο στόχος, το μετάφρασμα, δηλαδή, θα δημοσιευτεί σε μια αντίστοιχη επιστημονική ιστοσελίδα με ξένους αναγνώστες (εάν θεωρήσουμε ότι η πτυχιακή εργασία έχει ως εικονικό στόχο την δημοσίευσή της και γι' αυτό η καταβληθείσα προσπάθεια ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις μιας εν δυνάμει δημοσίευσής της). Παραλήπτες και εδώ θα είναι επιστήμονες του νομικού τομέα και γενικότερα κοινωνικών και ανθρωπιστικών επιστημών, αλλά και φοιτητές των

προαναφερθέντων τομέων. Οι λόγοι για τους οποίους θα είναι χρήσιμο το μετάφρασμα του κειμένου πηγής, είναι οι ίδιοι με αυτούς που προαναφέρθηκαν για τους παραλήπτες του κειμένου πηγής. Ο χρόνος πρόσληψης του κειμένου στόχος παραμένει ο ίδιος και για του ξένους δέκτες του μεταφράσματος, καθώς το περιεχόμενο και το νόημα παραμένει το ίδιο, όπως και ο προβληματισμός, που ενδεχομένως προκύψει.

Για την επιτυχή ολοκλήρωση της μετάφρασης ενός νομικού κειμένου, είναι σημαντικό για το μεταφραστή να γνωρίζει εκ των προτέρων σε ποιον απευθύνεται η μετάφραση του. Με βάση την ως άνω θεωρία του σκοπού ότι το κείμενο-πηγή θεωρείται μια "προσφορά πληροφοριών", την οποία μετατρέπω σε μια "προσφορά πληροφοριών" για το κοινό – στόχο, θα πρέπει να υπογραμμιστεί ότι δεν πρέπει απλώς να μεταφράζω έννοιες, αλλά να δίνω όσο το δυνατόν περισσότερες πληροφορίες στο αναγνωστικό κοινό στο οποίο απευθύνομαι. Ανάλογα με το σκοπό που εξυπηρετεί η μετάφραση, οφείλω να προσαρμόζω το επίπεδο της γλώσσας. Σε περίπτωση που απευθύνομαι σε έναν νομικό ή σε κάποιο μέλος της ακαδημαϊκής κοινότητας, το ύφος θα πρέπει να είναι υψηλότερο. Εδώ, ειδικότερα, που το κοινό μου δύναται να είναι ένας νομικός επιστήμονας (αλλά και ένας εν δυνάμει επιστήμονας), το ύφος θα είναι, όπως προαναφέρθηκε, υψηλό. Αντίστοιχα και η γλώσσα θα έχει πιο υψηλές λέξεις-φράσεις, όπως, «Το θέμα του κατά πόσο το Κράτος μπορεί να εναχθεί για να παράσχει στους πολίτες εκτός από πολιτικά και κοινωνικά δικαιώματα, έχει αποτελέσει αντικείμενο συζητήσεως, αφού υπάρχει η άποψη, στην οποία αναφέρεται η Arneil, ότι τέτοια αγωγή είναι νοητή, ενώπιον αρμόδιου γι' αυτό δικαστηρίου», το οποίο είναι το μετάφρασμα της φράσης “The question of whether the State can be sued for granting citizens except for political and social rights has been a subject of debate, as there is the view, to which Arneil refers, that such action is conceivable before a court of competent jurisdiction”. Δεδομένου, λοιπόν, ότι επρόκειτο για ένα επιστημονικό κείμενο στα πλαίσια της νομικής επιστήμης, στο κείμενο στόχος, η επιχειρηματολογία, πραγματική και όχι φαινομενική, είχε πρωταρχικό ρόλο. Πίσω από τις λέξεις «συνεπώς» ή «επομένως », βρισκόταν ένα πραγματικό επιχείρημα. Είχαν αποφευχθεί αδόκιμοι όροι της καθαρεύουσας ή δύσκολοι γλωσσικοί τύποι. Το ύφος δεν θα μπορούσε παρά στο ελάχιστο, δεδομένου ότι ήταν διδακτορική διατριβή, να θεωρηθεί εξεζητημένο, η γραφή σαφής, χωρίς υπερβολές και στόμφο ή φιλολογίζουσες εκφράσεις και κορώνες. Όπως και στις υφολογικές διαφορές που έχουμε μεταξύ ελληνικών κοινωνικών (νομικών εδώ) κειμένων και την μετάφρασή τους στα Αγγλικά, έτσι υπάρχουν και διαφορές ως προς την δομή. Σύμφωνα με τον Fischbach (1962: 462-472), μερικές φορές υπάρχουν δυσκολίες να μεταφραστεί αυτό που φαίνεται ως η πιο απλή ελληνική πρόταση, λόγω της διαφορετικής δομής της αγγλικής και της ελληνικής γλώσσας. Παρακάτω θα δούμε ένα παράδειγμα:

Ελληνική Γλώσσα

Αγγλική Γλώσσα

Στη συνέχεια, έγινε επίκληση του νοητικού πειράματος στο οποίο	Then, the mental experiment to which we resorted was invoked
---	---

Εδώ, το ρήμα στο μετάφρασμα μπήκε σε παθητική φωνή και στο τέλος ώστε να τονιστεί τι συμβαίνει. Στα Αγγλικά, στην πλειοψηφία των γραμματικών κανόνων το ρήμα μπαίνει στο τέλος, ειδικά σε έρευνες, ώστε να δίνεται έμφαση στο τι γίνεται βάσει της μεθόδου που έχει ακολουθηθεί. Αντίθετα στα Ελληνικά, το ρήμα μπαίνει στην αρχή, ώστε να δίνεται έμφαση από την αρχή τι γίνεται και τι θα ακολουθήσει στην συνέχεια.

Όσον αφορά το κείμενο στόχος, όπως συμβαίνει και με το κείμενο πηγή, οι παραλήπτες τους δύναται να είναι ένας νομικός επιστήμονας αλλά και ένας εν δυνάμει επιστήμονας. Επομένως το ύφος θα είναι υψηλό με τις απαραίτητες γνώσεις περί νομικής να θεωρούνται δεδομένες. Αντίστοιχα και η γλώσσα θα έχει πιο υψηλές λέξεις-φράσεις, όπως δόθηκαν παραδείγματα και πιο πάνω. Επειδή, όπως προαναφέρθηκα στην προσπάθεια μεταφοράς του περιεχομένου και του νοήματος, προσπάθησα να μεταφέρω και το ύφος, αλλά και την γλώσσα με όλες τι λέξεις και τις φράσεις της αυτούσιες, καθώς το κείμενο είναι νομικό και η λειτουργία του αναφορική και όχι ποιητική, ώστε να δίνεται άλλο νόημα σε κάθε λέξη και να πρέπει να το μεταφράσω με διαφορετική λέξη, ώστε να γίνει κατανοητό το κείμενο και το νόημά του.

Ένα άλλο στοιχείο, το οποίο πρέπει να εξετασθεί είναι αυτό των μεταφραστικών προβλημάτων. Με την μεθοδολογική ικανότητα και την στρατηγική να παίζουν μεγάλο ρόλο στην επίλυση των μεταφραστικών προβλημάτων, τα τελευταία αποτελούν αντικειμενικά εμπόδια που αντιμετωπίζουμε ως μεταφραστές. Τα μεταφραστικά προβλήματα είναι φυσικά άμεσα συνδεδεμένα και συνυφασμένα με τις μεταφραστικές ικανότητες. Μια κατηγοριοποίηση των προβλημάτων αυτών, είναι η εξής:

- -γλωσσικά προβλήματα (λεξιλογικά, συντακτικά, κειμενικά)
- -εξωγλωσσικά προβλήματα (πολιτισμικά, θεματικά, εγκυκλοπαιδικά)
- -προβλήματα μεταφοράς (δυσκολίες στην εξεύρεση της δυναμικής ισοδυναμίας του Nida)
- -ψυχοφυσιολογικά προβλήματα (αφορούν τη δημιουργικότητα, τη λογική σκέψη κ.τ.λ.)
- -επαγγελματικά προβλήματα (αφορούν την τεκμηρίωση κ.τ.λ.)

Όσον αφορά τα γλωσσικά προβλήματα, συνάντησα κυρίως το είδος των λεξιλογικών και συντακτικών προβλημάτων, όπως για παράδειγμα στην πρόταση «Στη συνέχεια,

έγινε **επίκληση** του νοητικού πειράματος στο οποίο προσφύγαμε.», όπως και προαναφέρθηκε. Από λεξιλογικά προβλήματα, μερικές λέξεις που χρησιμοποιήθηκαν αρκετά είναι, η συνεπικρατία, η αυτοσυναίσθηση και άλλες σύνθετες λέξεις οι οποίες είναι διαδεδομένες στο κοινό που εντρυφεί στις κοινωνικές επιστήμες και δε της νομικής.

Όσον αφορά τα εξωγλωσσικά προβλήματα, αυτά έχουν δυσκολίες που σχετίζονται με **πραγματολογικά στοιχεία**. Δηλαδή, πρωτότυπα κείμενα περιέχουν πολλά στοιχεία ενός πολιτισμού ξένου προς το μεταφραστή. Παρόλ' αυτά, δεδομένου ότι η νομική είναι μια επιστήμη εν μέρει ίδια ως προς τις μεθόδους της (από άποψη ακολουθίας και συνέπειας ως προς τους νόμους), δεν συνάντησα τέτοιου είδους μεταφραστικά προβλήματα. Πιο συγκεκριμένα και στο κείμενο πηγή, αλλά και στο κείμενο στόχος δεν έχουμε πραγματολογικά στοιχεία, τα οποία να φανερώνουν τον πολιτισμό της χώρας του κειμένου πηγή, αλλά ούτε και αυτόν του κειμένου στόχος. Επομένως, για αυτόν τον λόγο, δεν έχουμε εξωγλωσσικά προβλήματα αλλά ούτε και άλλο είδος προβλημάτων, καθώς, είχα να κάνω με μια έρευνα, τεκμηριωμένη σε κάθε παράδειγμα, χωρίς κάποιο ίχνος του πολιτισμού της γλώσσας πηγής, ώστε να υπάρξουν προβλήματα ισοδυναμίας.

Εξετάζοντας διάφορες ακόμα παραμέτρους του κειμένου στόχος έγινε εμφανής η καταγραφή όρων, οι οποίοι χρησιμοποιούνται για την γλωσσική έκφραση εννοιών αποτελώντας δομικά στοιχεία της ορολογίας. Δεδομένου ότι πρόκειται για περιβάλλον ειδικής χρήσης της γλώσσας οι όροι διαφοροποιούνται από τις κοινές λέξεις π.χ. στοιχείο, δικαίωμα, υποχρέωση, ηθικό status, βάσει του χαρακτηριστικού τους να αντιπροσωπεύουν απολύτως συγκεκριμένες έννοιες. Σύμφωνα με τον Sager (1990:2) ως ορολογία ορίζεται η μελέτη καθώς και το πεδίο των δραστηριοτήτων συλλογής της περιγραφής και επεξεργασίας των όρων. Η ορολογία χρησιμοποιείται για την περιγραφή συγκεκριμένων εννοιών, ενός συγκεκριμένου τομέα, όπως εδώ, της νομικής επιστήμης.

Ζώντας στο 2020 η όλο και αυξανόμενη επιρροή της επιστήμης και της τεχνολογίας στην καθημερινή ζωή αντιστοιχίζεται με την επιρροή των ειδικών γλωσσών επί της κοινής γλώσσας. Οι ειδικές γλώσσες δεν δύνανται πολλές φορές να διακριθούν από τις κοινές, καθώς οι πρώτες αντλούν δυναμικά δομικά στοιχεία από τις δεύτερες χωρίς να αποτελούν ανεξάρτητο σύνολο. Υπάρχουν όροι των ειδικών γλωσσών που προέρχονται από την κοινή αλλά και το αντίστροφο. Ένα αξιοσημείωτο παράδειγμα αυτού του θεωρήματος πλαισιώνεται από τη λέξη «στοιχείο», η οποία χρησιμοποιήθηκε αρκετά συχνά στο κείμενο πηγή. Αυτός ο όρος χρησιμοποιείται τόσο στην ειδική γλώσσα όσο και στην κοινή με την τελευταία να την δανείζει στην ειδική. Τα «στοιχεία» στην ειδική γλώσσα αφορούν κάποιες ενδείξεις οι οποίες ενυπάρχουν στον άνθρωπο (είτε αυτός είναι ενήλικας είτε παιδί) και προσδιορίζεται, βάσει αυτών, το status του (δηλαδή η -βάσει κειμένου- θέση του στην κοινωνία). Υπάρχουν διάφορα είδη στοιχείων, όπως: το ηθικό status ενός παιδιού το οποίο καθορίζει τα δικαιώματά του αλλά και τις υποχρεώσεις των γονέων προς αυτό ή το

στοιχείο εκείνο του χαρακτήρα του παιδιού που θα καθορίσει την συνέχεια της ύπαρξής του μέσα στην κοινωνία και θα το οδηγήσει στο ανώτερο ή στο χαμηλότερο επίπεδο της ηθικής (*Η θέση, είναι ειδικότερη απόρροια της θεωρίας του περί δύο επιπέδων ηθικής, απ' τα οποία το ένα, το ψηλότερο, είναι η αμερόληπτη συνεπειοκρατία, σύμφωνα με την οποία το να είναι κανείς ηθικός, είναι συνέπεια απότοκη της πεποίθησής του, ότι έτσι ζει μια ζωή γεμάτη με νόημα και το άλλο, το πιο χαμηλό, το οποίο αναφέρεται στους κανόνες και στα στοιχεία χαρακτήρα, που πρέπει κανείς να ακολουθήσει και αντίστοιχα να αποκτήσει, προκειμένου να φτάσει στο ψηλότερο επίπεδο*). Αυτή η λέξη πέρασε με τον καιρό στους κόλπους της ειδικής γλώσσας από την κοινή. Στην τελευταία, όπου και υπάρχουν διάφοροι τρόποι ερμηνεύσης της ως άνω λέξης, η λέξη «στοιχείο» έχει ορισμούς στην Άλγεβρα, όπου ορίζεται για παράδειγμα ως π , όπου π είναι ένας υπερβατικός αριθμός αλλά αλγεβρικό στοιχείο πάνω από το $\mathbb{R}$, στον ηλεκτρισμό όπου με τον όρο ηλεκτρικό στοιχείο χαρακτηρίζεται ορισμένη διάταξη που παράγει ηλεκτρικό ρεύμα με χημική αντίδραση, αλλά και στην χημεία όπου χημικό στοιχείο, συχνά αποκαλούμε ένα απλό στοιχείο, δηλαδή μια χημική ουσία που αποτελείται αποκλειστικά από άτομα με τον ίδιο αριθμό πρωτονίων στους πυρήνες τους (ατομικό αριθμό).

Ας εξετάσουμε στη συνέχεια τα λεξιλογικά χαρακτηριστικά της ορολογίας. Τα ειδικά λεξιλόγια παρουσιάζουν υψηλό βαθμό εξειδίκευσης ως προς τη μορφή, τη λειτουργία και την προέλευση. Ως προς τη μορφή α) μονομορφηματικά ή πολυμορφηματικά β) στην παραγωγή με προσφηματοποίηση και γ) την συμμετοχή στη διαδικασία της παραγωγής ως βάσεις. Στη λειτουργία συγκαταλέγονται ονόματα, επίθετα, ρήματα και επιρρήματα και η προέλευση αφορά την ίδια γλώσσα αλλά και άλλες γλώσσες όπως την αρχαία ελληνική, τη λατινική, ζωντανές γλώσσες αλλά και γεωγραφικές ή κοινωνικές διαλέκτους. Τα ειδικά λεξιλόγια παρουσιάζουν εξαιρετικά παραγωγικά επιθήματα/ επιθηματικά στοιχεία ονοματοποίησης π.χ. -ισμός, -ποίηση, -ποια. Αυτά τα στοιχεία σε ειδικά λεξιλόγιο χρησιμοποιούνται για την κατηγοριοποίηση κάποιου φαινομένου της εξωγλωσσικής πραγματικότητας.

Πολλά κείμενα ειδικής γλώσσας με την ορολογία να έχει πρωταρχικό ρόλο, η ορολογική αβεβαιότητα συχνά κάνει την εμφάνισή της. Σε τέτοιες περιπτώσεις συχνά, προκαλείται σύγχυση με μία απλή απόδοση του ξένου όρου. Έτσι στα ελληνικά κείμενα ο ξένος όρος αποδίδεται μεν στην ελληνική με τον ξένο όρο να τίθεται σε παρένθεση, ώστε ο μεταφραστής να είναι βέβαιος για την αποδεκτότητα του κειμενικού αποτελέσματος. Μία σημαντική παρατήρηση που έγινε κατά τη διάρκεια κατανόησης του κειμένου ήταν πως ορισμένοι νομικοί όροι της ελληνικής αποδίδονταν το ίδιο στην αγγλική. Εάν πρόκειται για μετάφραση ενός αγγλικού κειμένου θα μιλάγαμε για ελληνοποίηση του πρωτογενούς όρου, δηλαδή για ελληνοποιημένη φωνητική απόδοση του ξένου όρου.

Π.χ. 1. ηθική → 1. ethics
2. αυτονομία → 2. autonomy

Όπως αναφέρθηκε στην αρχή ύστερα από τις απαντήσεις που δόθηκαν σε ερωτήματα, τι μεταφράζω, για ποιο λόγο και με ποιον τρόπο εκούσια άφησα για το τέλος την αναφορά στο γλωσσάρι. Το τελευταίο, λοιπόν, αποτελείται από τον όρο στα ελληνικά, την απόδοση του στα αγγλικά, την πηγή στην οποία βασίστηκα για την απόδοσή του και το συγκεκριμένο που βρίσκεται ελληνικός όρος. Ένα βασικό εργαλείο στην προσπάθεια εξαγωγής της ορολογίας που περιέχεται στο κείμενο, είναι η σύνταξη του γλωσσαρίου. Η ορολογία εμπλουτίζεται καθ'όλη τη διάρκεια της μεταφραστικής διαδικασίας με νέους όρους και νέες προτάσεις απόδοσης και ό,τι έχει γραφεί και συλλεχθεί τελευταία αποτελεί τη σύνταξη του γλωσσαρίου. Στις περιπτώσεις πολλαπλής ορολογίας στο γλωσσάρι τονίζεται τόσο η πιο κατάλληλη απόδοση του όρου όσο και η πηγή από την οποία εκμαιεύθηκε η προαναφερθείσα απόδοση. Κατανοώντας όλο και πιο πολύ το κείμενο στόχος έχοντας μεταφράσει αρκετούς όρους εκκολαπτόταν όλο και πιο δυναμικά η αμφιβολία όσον αφορά την καταλληλότητα της εκάστοτε απόδοσης που δινόταν. Για αυτό το λόγο, συχνά, ερχόμουν αντιμέτωπη με διαγραφές, προσθήκες και αλλαγές. Ένα παράδειγμα που αντανakλά αυτή τη σκέψη είναι η λέξη «θέση» που στην αρχή μεταφράστηκε ως “state” αλλά όσο πιο πολύ κατανοούσα το κείμενο εν τέλει αντικαταστάθηκε με τη λέξη “position” που αποδίδει καλύτερα την έννοια της ελληνικής λέξης και αντικατοπτρίζει την έννοια της «θέσης» στην νομική επιστήμη.

Η διαδικασία για την επιλογή του ορθού όρου, οδηγεί τον μεταφραστή σε αναζήτηση περισσότερων πηγών ώστε να διασφαλίζεται η εγκυρότητα της απόδοσης του όρου. Ένα κώλυμα με το οποίο συχνά ερχόταν αντιμέτωπος ο μεταφραστής είναι πως πολλοί όροι έχουν ποικιλία αποδόσεων με την ομοιότητα τους να δυσχεραίνει ακόμα πιο πολύ τη διαδικασία μετάφρασης και απόδοσης. Ως εκ τούτου με σκοπό την καταλληλότερη απόδοση του όρου ο μεταφραστής οδηγείται στη συλλογή και σύγκριση πολλών πηγών κατά κανόνα αξιόπιστων, ώστε να επιλεγθεί με βεβαιότητα ο καταλληλότερος όρος, όπως έγινε και παραπάνω με την λέξη «θέση», όπου έπρεπε να τονιστεί ότι ως «θέση» ορίζουμε τα λεγόμενα, την άποψη και την στάση ενός θεωρητικού απέναντι σε ένα φαινόμενο.

Τόσο η κατανόηση του κειμένου όσο και η διαδικασία μετάφρασης αλλά και η σύνταξη του γλωσσαρίου αποτέλεσαν μία μακρόχρονη διαδικασία που απαίτησε χρόνο και συλλογή αξιόπιστων πηγών τόσο για τη μετάφραση αλλά και για την κατανόηση του κειμένου της γλώσσας πηγή. Παρόλ' αυτά έμαθα πως πρέπει να διαβάζω προσεκτικά το κείμενο, να το κατανοώ και ύστερα να προβαίνω στη μεταφραστική διαδικασία. Στην κατανόηση του κειμένου, συχνά, βοηθάει η μελέτη παραλλήλων κειμένων, τα οποία διευκολύνουν και την μετάφραση. Όπως για την κατανόηση η συλλογή παραλλήλων κειμένων έτσι και για τη σύνταξη του γλωσσαρίου η συλλογή αξιόπιστων πηγών απόδοσης όρων διευκολύνει αρκετά τη διαδικασία.

Επίλογος

Η ολοκλήρωση της παρούσας πτυχιακής εργασίας αποτελεί την ολοκλήρωση των προπτυχιακών μου σπουδών. Θα ήθελα να ευχαριστήσω ξανά όλους εκείνους που με βοήθησαν και ήταν δίπλα μου σε αυτό το ταξίδι και κυρίως τους επιβλέποντες καθηγητές μου.

Αυτή η πτυχιακή εργασία ήταν μεγάλης σημασίας για μένα, καθώς με την ολοκλήρωσης της εκπόνησής της, απέκτησα πολλές γνώσεις όσον αφορά το πεδίο της εξειδικευμένης μετάφρασης (και κυρίως της νομικής), γνώσεις, οι οποίες θα αποτελέσουν σημαντικό εργαλείο στην μετέπειτα πορεία μου ως μεταφράστρια. Επιπλέον, συνειδητοποίησα πόσο σημαντική είναι η συμβολή του γλωσσάριου στην διαδικασία της μετάφρασης αλλά και στην εξέλιξη ενός μεταφραστή. Δεν θα πρέπει ποτέ κανένας μεταφραστής τόσο του γενικού όσο και του ειδικού τομέα, να ξεχάσει ότι η νομική αλλά και η οικονομική μετάφραση, με την αντίστοιχη ορολογία, αποτελούν έναν αναπόσπαστο τομέα της επιστήμης της μετάφρασης, κλάδος, ο οποίος απαιτεί τόσο άριστες μεταφραστικές δεξιότητες όσο και εξειδικευμένες νομικές γνώσεις τόσο στην γλώσσα πηγή όσο και στην γλώσσα στόχος. Είναι πραγματικά αξιοσημείωτο το πόσο μπορεί να εμβαθύνει κανείς το γνωστικό του υπόβαθρο κατά τη διάρκεια της ενασχόλησής του με τον εν λόγω κλάδο.

Ως εκ τούτου, θα ήθελα ολοκληρώνοντας την φοίτησή μου ως προπτυχιακή φοιτήτρια να έχω αποκτήσει στο μέγιστο τα απαραίτητα εφόδια για την μελλοντική μου επαγγελματική σταδιοδρομία κι ασχοληθώ στο Τμήμα Ξένων Γλωσσών Μετάφρασης και Διερμηνείας με την εκπόνηση ενός μεταπτυχιακού αφιερωμένου στον κλάδο της επιστήμης της μετάφρασης εν γένει.

Είμαι πραγματικά πολύ χαρούμενη καθώς η φοίτησή μου στο ως άνω τμήμα μου είχε ως αποτέλεσμα να αγαπήσω την μετάφραση και να ανακαλύψω την μοναδικότητα του Τμήματος, το οποίο είναι και το πλέον κατάλληλο για όσους θα ήθελαν να εμβαθύνουν στην μετάφραση και να γίνουν αξιόλογοι επαγγελματίες μεταφραστές.

Βιβλιογραφία

- 1) Μετάφραση και δημιουργικότητα, Στέφανος Βλαχόπουλος, εκδ. Κλειδάριθμος, 2010, σελ. 61-63, 81, 84, 86 ISBN 978-960-461-350-2
- 2) Ζητήματα Ορολογίας στην Τεχνική Μετάφραση, Σ.Γ. Κεραμίδας, εκδ. Διάυλος, 2015, σελ. 22-24, 28, 32-33 ISBN 978-960-531-338-8
- 3) ΑΓΓΛΟ-ΕΛΛΗΝΙΚΟ / ΕΛΛΗΝΟ-ΑΓΓΛΙΚΟ ΛΕΞΙΚΟ ΝΟΜΙΚΩΝ ΟΡΩΝ, Μπαλογιάννη Ε., Σταμέλος Χ., Χατζημανώλη Δ., 3η Έκδοση, 2015, ISBN: 978-960-562-475-0
- 4) Δ. ΓΟΥΤΣΟΣ, ΓΛΩΣΣΑ ΚΕΙΜΕΝΟ, ΠΟΙΚΙΛΙΑ, ΣΥΣΤΗΜΑ (2η ΕΚΔΟΣΗ), Κεφ. 1ο, Βασικές ιδιότητες και χαρακτηριστικά της ανθρώπινης γλώσσας, σελ. 31, Κεφ. 8ο, Γλώσσα και σημασία, σελ.219, ISBN 9789605863364
- 5) Collins Dictionary, <https://www.collinsdictionary.com/>, τελευταία επίσκεψη 9/2/21
- 6) European Union Terminology (IATE), <https://iate.europa.eu/home>, τελευταία επίσκεψη 9/2/21
- 7) Glosbe, <https://el.glosbe.com/>, τελευταία επίσκεψη 9/2/21
- 8) Michelle Johnston, PhD Jerry Goolsby, PhD Raymond Fisk, PhD, 2013, MBA Mandatory Writing Guide, <http://business.loyno.edu/states/business.loyno.edu/files/MBA-Writing-Guide-2013.pdf>, τελευταία επίσκεψη 9/2/21
- 9) Η θεωρία του Σκοπού, Wikipedia, Τελευταία τροποποίηση 07:03, 7 Μαΐου 2017, https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%98%CE%B5%CF%89%CF%81%CE%A%CF%B1_%CF%84%CE%BF%CF%85_%CF%83%CE%BA%CE%BF%CF%80%CE%BF%CF%8D, τελευταία επίσκεψη 9/2/21

- 10) ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΣΤΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ, ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ, Καραντζαλή Φιλομήλα, Θεσσαλονίκη 2007, <http://ikee.lib.auth.gr/record/74211/files/gri-2007-481.pdf>, τελευταία επίσκεψη 9/2/21
- 11) Η μετάφραση νομικών κειμένων επί τη βάσει της θεωρίας του σκοπού, Βλαχόπουλος Στέφανος, 1999, <https://www.didaktorika.gr/eadd/handle/10442/12000>, τελευταία επίσκεψη 9/2/21
- 12) Πανελλήνια Ένωση Επαγγελματιών Μεταφραστών Πτυχιούχων Ιονίου Πανεπιστημίου, Εύη Κλούρα, Ο Βαθμός Μεταφραστικής Δυσκολίας, <https://blog.peempip.gr/translation-difficulty-level/>, τελευταία επίσκεψη 9/2/21
- 13) Λειτουργίες της γλώσσας, <http://eu-mathein.gr/wp-content/uploads/2015/04/%CE%9B%CE%B5%CE%B9%CF%84%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%B3%CE%AF%CE%B5%CF%82-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%B3%CE%BB%CF%8E%CF%83%CF%83%CE%B1%CF%82.pdf>, τελευταία επίσκεψη 9/2/21
- 14) ΑΝΑΦΟΡΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΙΗΤΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ, Νίκος Κόκρας, 05/02/2012, <https://filology.wordpress.com/2012/02/05/999/>, τελευταία επίσκεψη 9/2/21
- 15) Στοιχείο, Wikipedia, 8/1/2020, <https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A3%CF%84%CE%BF%CE%B9%CF%87%CE%B5%CE%AF%CE%BF>, τελευταία επίσκεψη 9/2/21